

NAŠ DALJNI BLIŽNJI SVET

Dejavni humanizem Danila Dolcija

C. Z. Danilo Dolci je vznemirljiva, predvsem pa vznemirjajoča osebnost našega časa. Prav vznemirjanje je eno temeljnih orožij njegovega boja: po nenasilni poti hoče spreminjati svet, vendar: po zakonu radiacije. Odločil se je za Sicilijo, za eno njenih najbolj bednih mest, Partinico, in se oprl na tiste, ki nikoli niso imeli ne besede ne moči ne možnosti: na najbolj siromašne kmete, brezpravne ribiče, na socialno ogrožene otroke, v nekakšni apostolski zagnanosti, da je nemogoče mogoče in da je v današnjem času, ko je ves svet poln velikih idej o svetovni in nacionalnih revolucijah, treba začeti in delovati predvsem tam, kjer je revolucionarno dejanje mogoče, razmere razvidne, socialni in duhovni položaj tak, da so spremembe nujne. Takšno revolucionarno spreminjanje sveta je lahko omejeno tudi samo na ožjo socialno skupino, na delovni kolektiv, vas, mesto, pokrajino. Gre, kajpak, za nenasilno revolucionarno akcijo, ki je usmerjena predvsem v človekovo zavest, gre torej za poskus, kako med najbolj pasivnimi socialnimi plastmi prebuditi kar najbolj dejavno zavest o temeljnih človekovih pravicah (o pravici do dela, izobrazbe, vzgoje in dostojnega življenja), kajti takšna prebujena zavest si tako ali drugače poišče tudi možnost za učinkovito socialno, politično in družbeno akcijo. Seveda: pri Dolciju ne gre za vihar v kozarcu vode. Njegova nenasilna, a moralno silovita akcija se, kot rečeno, po zakonu radiacije širi iz malega mesteca v nacionalni prostor, odmeva v tujini, prebuja in mobilizira intelektualno levico, ustvarja javno mnenje, kar v svoji konkretni pojavnosti pomeni, da se je Dolci skupaj s svojimi ribiči, kmeti, revnimi meščani začel — na ravni boja za temeljne človekove pravice — zelo kmalu, hote in organizirano, spopadati z lokalno in nacionalno mafijo, z rimsko vlado, z velikim kapitalom, znašel se je na čelu velikega gibanja za podporo Vietnamu, ki je bilo na zahodu morda prav v Italiji eno najučinkovitejših, velikih demonstracij in pohodov proti neofašizmu.

Za to dejavnost so mu v Sovjetski zvezi 1958 podelili Leninovo nagrado za mir, svetovne metropole (New York, Tokio, Moskva, Pariz) so ga začele vabiti na predavanja, prevodi njegovih del so postali vse pogostejši, prisojena mu je bila tudi mednarodna nagrada za poezijo (Etna — Taormina), tako se je v zavesti naklonjenega dela domače in svetovne javnosti vse bolj uveljavljal kot borec, ki je v svoj boj upregel vse možnosti, vso svojo domišljijo, ves svoj dar: razvil je pomemben mednarodni pedagoški center, se kot pisatelj in socialni delavec vse bolj prepletal, se v marsičem poistil, svojo politično akcijo je nekajkrat podprl z gladovno stavko, bil obsojen na zaporne kazni, ves čas pa ostal v svoji viziji neomajen idealist, skoraj otroško verujoč v človeka. Erich Fromm je o njem zapisal:

»Danilo Dolci je izjemen primer človeka. Vdihniti zna življenje vsemu, s čimer prihaja v stik, pa naj gre za organizacijo kmečkih bojev ali za vzgojo otrok. Njegova moč je v osebnem zgledu, torej v zgledu človeka, ki se ne umika pred tveganjem in nevarnostjo, kadar se je treba zavzeti za druge

ljudi in jih spremeniti v dejavnejše posameznike, z večjo zavestjo o sebi in bolj pogumne. Kaj pomeni Dolci za današnjo in prihodnjo družbo? Dokazuje, da človek ni le delovna sila, temveč da si želi tudi delovati, biti dejaven in ustvarjalen, ne da bi se zato moral podrediti kakršnikoli birokratski organizaciji, in je takšen neprimerno bolj uspešen kot tisti, ki je odtujen in podložen. Dolci opozarja na pot, ki pelje k individualizaciji ustvarjalnih energij, ki jih nosimo vsi v sebi — predvsem pa otroci — pri čemer pa se odreka sleherni obliki prepričevanja in raje spodbuja in razvija posameznikov interes, ki je eden izmed vidikov ljubezni. Vendar, če hočemo tako živeti, moramo razviti kar največji smisel za kritičnost in ne smemo, kot pravi mojster Eckhart, voditi drugih za nos, pa tudi ne dopustiti, da bi drugi vodili za nos nas. Dolci je mnenja, da je tisto, kar večina ljudi ocenjuje za nemogoče, vendarle mogoče, in to dokazuje ne toliko z besedami kolikor s svojo vsakodnevno akcijo. Uresničil je pomembne spremembe v socialnem življenju, ki ga obkroža, in to brez birokratskih postopkov, temveč tako, da ljudi spodbuja k delovanju, ki je v interesu njihovega življenja in njihovih zahtev. Ni mu do tega, da bi se uveljavil in ukazoval, pač pa se trudi, da bi zmerom globlje razumel notranje življenje drugih. Če večina ljudi v zahodnem svetu ne bi bila tako slepa pred resnično veličino, bi bil Dolci še bolj znan, kot je že. Vendar je hrabrilno, da je vse več tistih, ki ga razumejo: to so ljudje, ki jim njegova eksistenca in uspeh njegovega dela krepita upanje v preživetje človeka.«

To zgoščeno, z moralnoetičnim poudarkom napisano Frommovo oceno o pomenu javnega delovanja Danila Dolcija naj konkretizira še nekaj temeljnih podatkov:

1952 februar. Danilo Dolci pride v Trappeto (Palermo); fizično dela skupaj s kmeti in ribiči.

Gradnja prvega Doma v Borgu.

14. oktober. Prva gladovna stavka, ki traja osem dni, na Mimmovem in Giustininem domu, kjer jima je otrok umrl od lakote. Stavka traja, dokler vmes ne posežejo oblasti in dajo prebivalstvu delo.

1953—54 S pomočjo prostovoljcev zgradijo v Borgu še dve zavetišči za najubožnejše otroke iz Trappeta in za Ljudsko univerzo.

1955 27. november. Gladovna stavka tisoč ljudi na obali San Catalda (Trappeto) skupaj z ribiči v podporo njihovem boju proti krivolovu številnih motornih ladij. Priprave na obrnjeni štrajk (2. februar) v Partinico, kjer sodeluje sto brezposelnih z zahtevo po pravici do dela, zagotovljeni tudi v italijanski ustavi., Danilo je skupaj s šestimi sindikalisti aretiran: dva meseca prebijejo v zaporu.

15. december. Kolektivna gladovna stavka v palermskih predmestjih in treh okoliških krajih, ki naj bi razkrila stanje skrajne bede.

1957 1.—3. november. Kongres za polno zaposlitev v Palermu ob sodelovanju tehnične inteligence, ekonomistov, sociologov in urbanistov iz Italije in tujine.

7.—19. november. Gladovna stavka Danila in Franca Alasia po Kongresu: opozoriti hočeta na grozljiv položaj v najrevnejših četrtih Palerma in poudariti izsledke Kongresa.

1958 januar. V Sovjetski zvezi mu podelijo Leninovo nagrado za mir.
6. april. Politika polne zaposlitve, tiskano pri Einaudiju: študije in diskusije

s kongresa novembra 1957. Koncept polne zaposlitve je bil javno razširjen v Italiji.

maj. V Partinico je osnovan Center za študij in iniciative za polno zaposlitev, ki svojo dejavnost razširi tudi na širše področje. Skupine somišljenikov se organizirajo v Italiji, Švici, Angliji, na Švedskem.

1960 27.—29. april. Kongres o higiensko sanitarnih pogojih na nerazvitem območju zahodne Sicilije (v Palmi di Montechiaro).

1962 7. september. Gladovna stavka Danila Dolcija in Spina Santeja za gradnjo jezua na reki Jato; sledi velika ljudska manifestacija. Deveti dan pride iz Rima dekret o gradnji jezua.

1963 27. februar. Začetek del na jezua na Jatu.

29. oktober. Gladovna stavka v Roccameni za gradnjo jezua na reki Belice.

1964 7. marec. Nenasilna zasedba trga pred mestno hišo v Roccameni za gradnjo jezua na reki Belice.

1965 22. september. Danilo Dolci in Franco Alasia na tiskovni konferenci v Rimu razkrijeta rezultate študija o odnosih med mafijo in politiko (v zahodni Siciliji).

1967 januar. Sojenje na rimskem sodišču proti Danilu in Francu zaradi njunega poročila o mafiji.

5.—11. marca. Dvestokilometrski pohod za zahodno Sicilijo in za nov svet.

22. junij. Na rimskem sodišču je Dolci obsojen na dve leti zapora, Alasia na 18 mesecev. Pritožita se.

4.—29. november. Pohod za mir v Vietnamu, več kot tisoč kilometrov iz Milana in Neaplja v Rim. Na trgu Esedra se zadnji dan zbere več kot 50.000 ljudi.

1968 1. januar. Začnejo se dela na gradnji Centra za organsko načrtovanje v Borgu (Trappeto).

15. januar. Potres v dolini Belice. Center pohiti na pomoč. Dela pri gradnji se začasno ustavijo.

1970 Ustanovitev Zelenjavno sadne zadruga v Partinico.

25.—26. marec. Svobodni radio Partinico. Vmeša se policija. Nove obtožbe.

25. december. Seminar v Trappetu o novem Vzgojnem centru.

1971 28. november. Dolcijeva ideja iz Trappeta (9.—12. april) se uresniči. Mobilizira se cela protifašistična Italija. 2. novembra pride v Rim tristo tisoč ljudi iz cele Italije na protifašistično manifestacijo.

1973 3. junij. Zgrajen amfiteater novega Vzhodnega centra. Mednarodni sodelavci, zlasti iz Švedske, kjer so leto pred tem ustanovili švedski Komite. julij. Kasacijsko sodišče v Rimu potrdi kazen Dolciju in Alasiju.

1974 pomlad—poletje. Razvija se proces krajavnega samoupravljanja. Aktivne so Kmečka zveza, Obrtniška zadruga, Delavska zbornica... november. Redno se začnejo tečaji v Vzgojnem centru.

1975 Nadaljuje se gradnja Centra in pedagoški eksperiment.

1976 5.—6. februar. Mednarodni pedagoški posvet v Borgu.

In, čudna igra narave in človeške nravi: morda je Slovenija ena tistih redkih evropskih dežel, v katerih je Danilo Dolci še najmanj znan, čeprav se je rodil (1924. leta) v Sežani in se zdaj spet vrača v ta kraj svojega rojstva in prvega otroštva. Kakorkoli že: prav je, da tega velikega humanista našega časa predstavimo tudi našim bralcem s krajšim izborom iz njegove poezije in z nekaj odlomki iz Spagnolettijeve knjige Pogovori z Danilom Dolcijem.